

PM angående besiktning av område intill fornlämningen 17:20.

Efter inkommen anmälan om matjordsavbaning av åker intill fornlämningen 17:20 ev domarring i augusti 1972 besiktigades området 4.9.1972 av Berit Sandberg. Samma dag anmäldes att åkern avbanats till hälften, till landsantikvarie Fredsjö i Uddevalla.

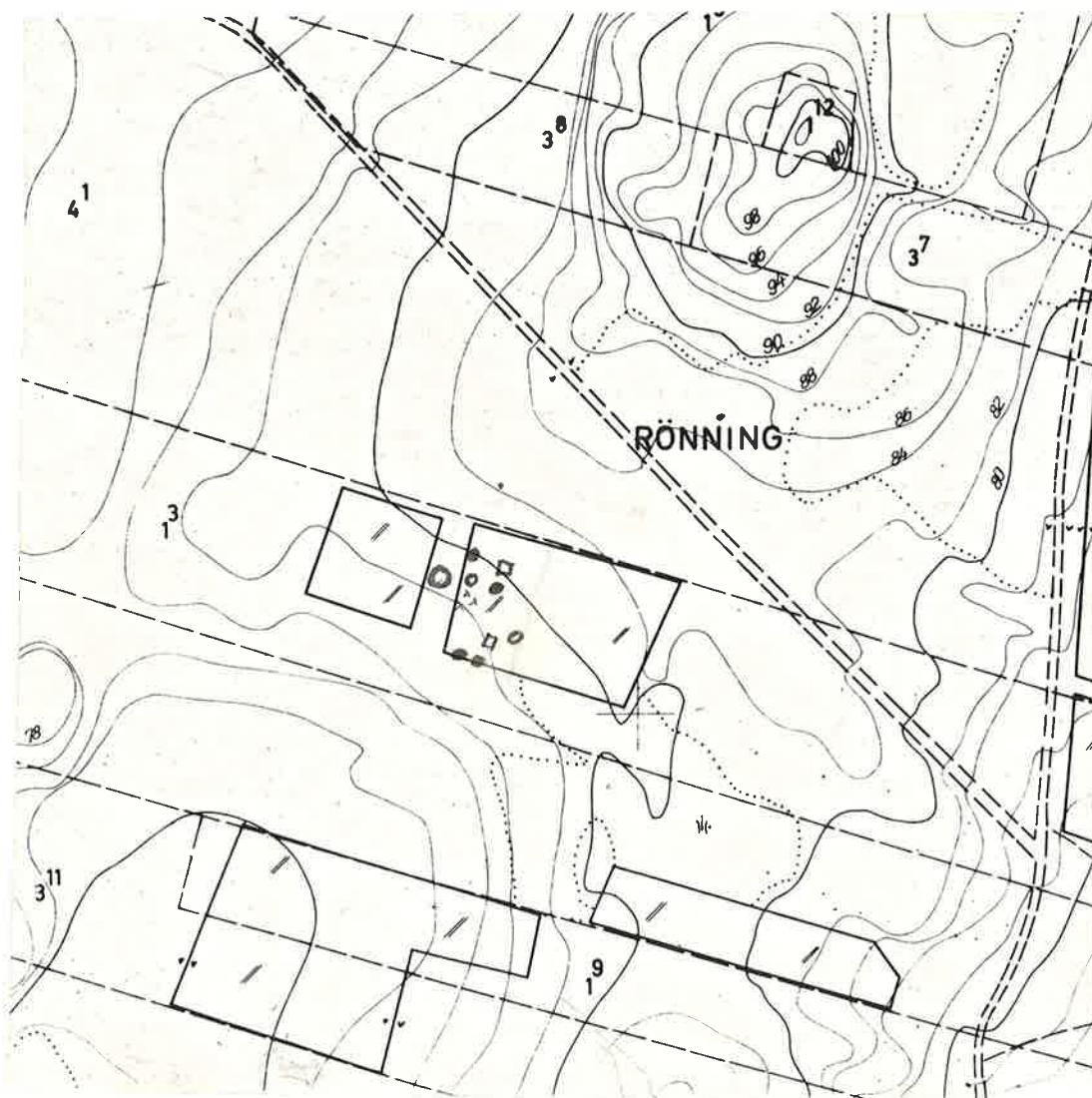
10.12.1972 besökte Stina Andersson platsen och iakttog då brandlager i området intill domarringen. Detta rapporterades till Åkerström i Uddevalla den 11.12.

22.2.1973 besiktigades platsen av Kjerstin Cullberg och Berit Sandberg. För att kontrollera om området innehöll flera brandgravar undersöktes ett område på ca 30 m bredd av åkern närmast intill domarringen med geologspjut. 2 brandlager med brända ben, 3 sotfläckar och ett område med spridda brända ben utan kol kunde iakttagas i ytan. Genom undersökningen med geologspjutet påträffades ytterligare några stenar och i anslutning till en av dem ett sotlager. Stenen kan vara morän, då denna är kraftigt stemblandad ett stycke under sanden.

Göteborg den 23.2.1973

Berit Sandberg
Berit Sandberg

17:20

Skala 1:4000

- = domarringen 17:20
- = sten
- = sotlager
- ◐ = sot och brända ben
- ✕ = spridda brända ben

PM

Den 3 juli 1973 ringde entreprenören Allan Agerblom från Rönning och meddelade att han hade för avsikt att börja grustäkt inom gravfältsområdet 17:20. Han ville veta undersökningskostnader samt lägga upp en tidsplan. Han nämnde att grustäktplan fanns upprättad och att återställning skulle ske enligt föreskrifterna. Grustäkt skulle startas så snart marken gjorts fri från fornlämningar. Området skulle utnyttjas under 4-5 år så vi skulle kunna göra undersökningarna succesivt efter hand som grustäkten framskred. Vi avtalade att mötas på platsen tisdagen den 10 juli för att närmare diskutera arbetet.

Den 10 juli 1973 sammanträffade Jan Eric Sjöberg och jag med grusexploatören Allan Agerblom på gravfältet. Agerblom uppgav därvid följande (se bifogad karta).

Åkeryta 1: Här skulle grustäkten i huvudsak ske. Början skulle göras i östra kanten. Fram till 1.6. 1974 beräknade han utnyttja ca 40 m in på åkern från östra kanten. Den delen borde om möjligt göras fri från fornlämningar redan i höst. Hur nära han sedan skulle gå domarringen berodde på hur mycket grus som fanns i området. Han uppgav sig inte känna till något om detta.

Åkeryta 2: Här ämnade han göra matjordsavbaning, men troligen ingen grustäkt. Jag talade om att han inte kunde göra matjordsavbaning inom fornlämningens skyddsområde. Agerblom frågade hur många meter som skulle gälla som skyddsområde. Jag svarade att jag inte kunde uppge något bestämt metertal förrän ärendet hade bedömts i sin helhet. Matjordsavbaningen skulle ta sin början den 23 juli kl 9.00 då jag lovade att vara på platsen. Han skulle då avbana i västra kanten och museet skulle dessförinnan ha tagit ställning till hur nära domarringen han kunde få gå. Jag talade om att det var mycket troligt att även här skulle komma fram gravar. I så fall fanns endast två alternativ nämligen att antingen bekosta en undersökning av framtagna gravar eller att avbryta matjordsavbaningen.

Åkeryta 3: Jag visade på de svarta fläckar som framkommit. Agerblom sade sig inte ha några ytterligare anspråk på denna åkeryta och ämnade inte ta ut något grus där.

Åkeryta 4: Denna åkeryta är nu helt igenväxt med buskskog. Agerblom omtalade att han gjort matjordsavbaning där för många år sedan.

Mellan åkeryta 1 och 3 fanns ett gammalt grustag, nu delvis igenväxt. Agerblom omtalade att Skånska cement tagit grus i detta område. Några smärre partier med grusvallar i närheten av åkeryta 1 fanns kvar. Detta parti ämnade Agerblom "snygga till" i samband med att grustäkt på yta 1 påbörjades.

Jag frågade om tillstånd till grustäkt var klart hos länsstyrelsen. Agerblom svarade att han ännu inte fått bekräftelse. Jag begärde en kopia på grustäktplanen så att ärendet kunde bedömas i sin helhet. Agerblom lovade att redan samma dag översända en sådan till museet. Han var dock osäker på hur mycket grus han egentligen skulle komma att ta ut i backen. Jag utlovade en samlad bedömning från museets sida med ett kostnadsförslag. Ett sådant borde göras snarast möjligt. Om vi var överens om undersökningar borde lämpligen en ny avbaning ske i det område där grustäkt snarast skulle påbörjas (östra delen av yta 1). Därvid skulle vi få en uppfattning om hur mycket som behövde undersökas i år.

Efter att Agerblom lämnat platsen tittade Jan Eric och jag närmare på området kring domarringen. Vegetationen gör att handgrävning av någon större yta än kring själva fornlämningen ställer sig ganska svår. Tills vidare bör domarringen med hänsyn till matjordsavbaningen ha ett skyddsområde åt väster på ca 25 m. Vid återfärden konstaterade vi att även åkeryta 5 och 6 hade avbanats. Enstaka svarta fläckar fanns på yta 5, ett flertal sådana även innehållande brända ben, fanns på yta 6.

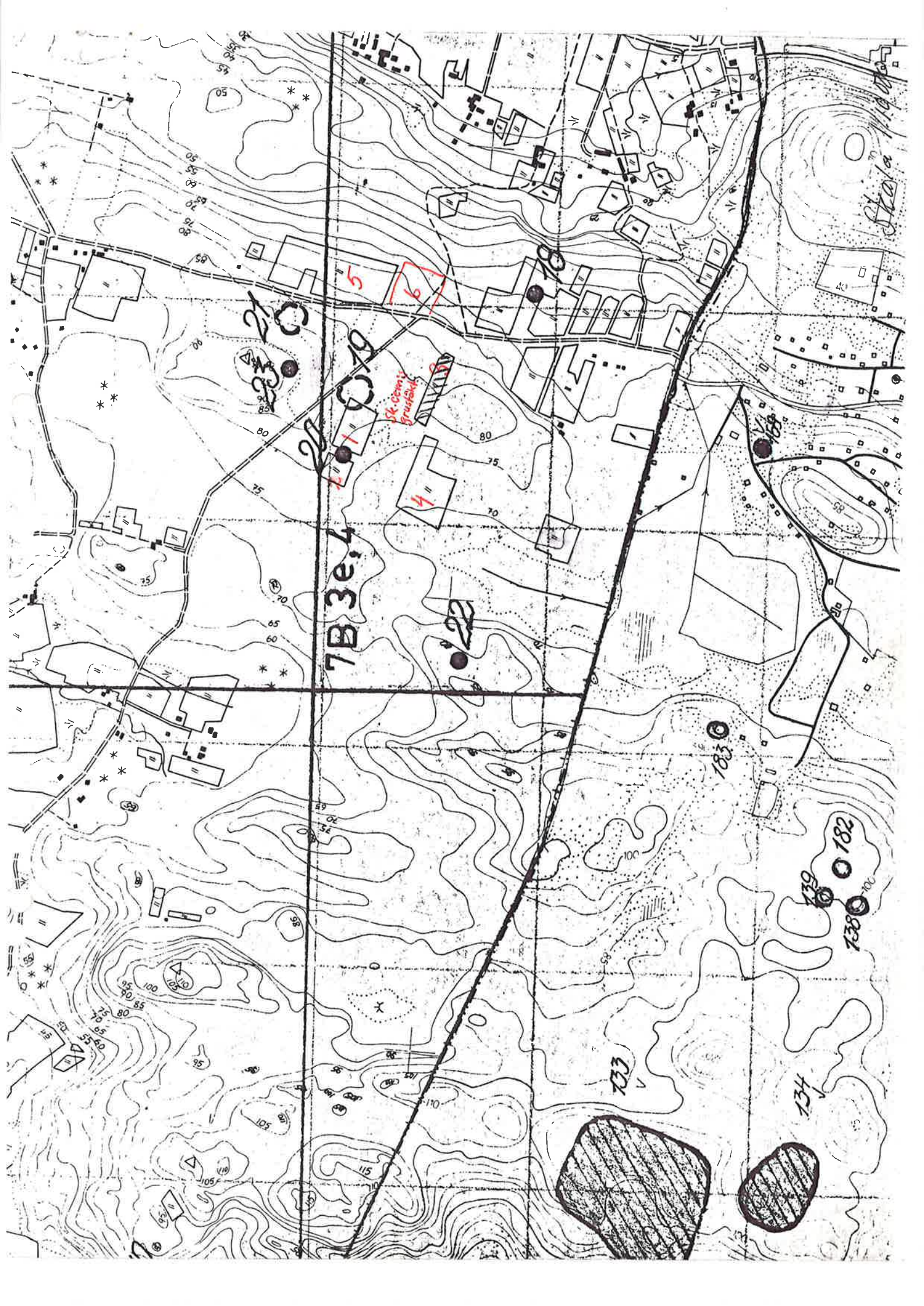
Återkommen till museet ringde jag länsstyrelsen för att begära att grustäktens ärendet skulle remitteras till museet. Det visade sig då att någon ansökan om grustäkt inte inkommit.

Samma dag ringde jag åter Agerblom och frågade om han inte hade sökt något tillstånd hos länsstyrelsen. Han uppgav därvid att den arkitekt som ritat grustäktens plan skulle ha inlämnat en sådan ansökan men tydligen hade missat detta. Agerblom skulle påföljande dag undersöka förhållandet och återkomma med besked till museet. Jag upplyste därvid att vi givetvis inte kunde göra några kontrollschaktningar inom åkeryta 1 innan tillstånd till grustäkt var klart. Han menade att hinder mot grustäkt inte skulle föreligga annat än sådana hinder som fornlämningarna utgjorde. Jag upplyste om att Riksantikvarieämbetet givit tillstånd till undersökningarna under förutsättning att kostnaderna därför blev täkta. Det blev således inte tal om annat än eventuellt ekonomiska hinder för undersökningarna.

Samtidigt frågade jag Agerblom om det var han som gjort matjordsavbaningarna även på åkeryta 5 och 6. Han bekräftade att så var fallet. Jag upplyste om att fornlämningar framkommit även på båda dessa ytor och frågade om han tänkte ta ut grus även på de området. Han svarade att han inte hade några planer härpå. Jag frågade om inte de åkerytorna innehöll mer grus än de andra, men han sade att det var endast obetydligt med grus på de ytorna.

Agerbloms adress:

Allan Agerblom
P1 1588
510 35 Bollebygd.

7B3e.4

St. Dem's
Gravel Pit

5

4

22

21

23

22

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

316

317

R320

PM ang. 17:S 20, Rönning.

Fredagen den 13 juli 1973 hade det stått en kungörelse i HT om förbud mot matjordstäck~~t~~ i delar av Kungälv~~s~~ kommun. Måndagen den 16 juli ringde jag därför till naturvårdsenheten vid Länsstyrelsen för att fråga om förbudet gällde de aktuella delarna av Rönning. Jag talade där vid med Gunnar Gustavsson som hade ärendet om hand. Han lovade översända en kopia på förbudsärendet.

Skrivelse och karta inkom den 17 juli. Det visade sig därvid att förbudet inte täckte det aktuella området vid Rönning. Jag meddelade per tel. detta till Gustafsson. Han förslog~~x~~ att vi tillsammans skulle se på området. Så skedde samma dag. Gustavsson ansåg att vidare matjordstäck~~t~~ inte kunde få förekomma inom området och att de~~x~~ redan avbanade delarna ^{borde} återställas. Jag förklarade att Agerbloms avsikt var att ta grus inom området men att sådan ansökan uppenbarligen inte var inlämnad till länsstyrelsen ännu. Gustavsson skulle ringa Agerblom och närmare diskutera frågan.

Under eftermiddagen samma dag meddelade Gustavsson att han talat med Agerblom och att denne skulle inkomma med en ansökan om grustäck~~t~~ samt en plan över hur han tänkte utnyttja området. Gustavsson hade framhållit att vidare matjordstäck~~t~~ inom området inte borde ske innan helax frågan lösts. Agerblom hade därvid svarat att han redan hade bestämt ett sammanträffande med museet på platsen den 23 juli och att museet var angeläget om att gravarna skulle undersökas. Jag lovade då Gustavsson att tala med Agerblom om det lämpliga ⁱ ~~men~~ att uppskjuta det planerade arbetet den 23 juli.

Samma dag ringde jag Agerblom. Vi kom överens om att intet arbete skulle ske den 23 juli. Jag framhöll att vi inte kunde stoppa matjordstäck~~t~~en, detta gjorde emellertid länsstyrelsen. Jag påpekade emellertid att det skyddsområde som krävdes för ~~den~~ domarringen inte kunde fastställas förrän vi haft möjlighet att bedöma ärendet i sin helhet. Då ännu ingen karta inkommit till museet hade vi inga möjligheter att få fram ett besked till måndagen den 23. Vad beträffar avbaning av

det område där Agerblom skulle ta grus under detta år ansåg jag att sådan avbaning inte kunde göras innan han fått besked om att grustäckt medgivits. Situationen kunde bli att vi tagit fram och ytterligare förstört ett flertal gravar och att han därvid skulle bli tvungen att betala undersökningskostnader trots att han kanske inte fick tillstånd att ta ut grus ur området. Denna situation borde undvikas. Jag framhöll vidare att det enda vi behövde var en kopia på ansökan till länsstyrelsen så att ärendet kunde bedömas i sin helhet och vi kunde samråda med länsstyrelsen om områdets utformning. Agerblom sade sig vara beredd att skicka såväl ansökan som karta till länsstyrelsen och museet den 18 juli. Jag lovade återkomma så snart museet tagit ställning i frågan.

Det är nu viktigt att vi håller kontakt med länsstyrelsens naturvårdsenhet (Gustavsson) så att naturvårdsfrågan och fornlämningsfrågan blir lösta i ett sammanhang. Gustavsson hade antytt att länsstyrelsen möjligen kunde ge Agerblom ett föreläggande att föra på matjord och på så sätt återställa området. Jag svarade att detta föreläggande måste ske i samråd med oss eftersom vi har problemet med de framtagna gravarna att tänka på.

HC